

Manuel Uribarry i Barutell

Burjassot, 23 de novembre de 1896

Veracruz, 6 d'octubre de 1962

Militar

La grafia del seu cognom també apareix sovint com a Uribarri.

Des de molt jove va encarar la seua carrera cap al camp militar, i així, als 18 anys, va anar com a soldat voluntari a Ceuta al 1914, on romandrà fins 1916. En tornar a la península va ingressar a l'Acadèmia Militar de Toledo, des d'on passa a ingressar a la Guàrdia Civil i finalment és destinat a València.

A finals dels anys 1920 va escriure, amb el pseudònim "Teniente Robert", tres obres de teatre en vers, estrenades totes tres el 1929 al Pinazo i al Cercle Catòlic de Burjassot: *El didalet de l'amor; Eh! La xiqueta...;* i *Un nòvio per deu quinzets*.

Durant els anys 1930, a València, va ser membre d'Esquerra Valenciana, on no ocupà cap càrrec orgànic (probablement per algun tipus d'incompatibilitat amb el seu rang de capità de la Guàrdia Civil). Així mateix, entra a formar part de la maçoneria com tants altres militants del partit, ingresant a la Lògia Pàtria Nova. Així mateix, va formar part de la Unión Militar Republicana Antifascista, organització militar clandestina i d'esquerres que havia estat creada el 1934 en resposta a la feixista Unión Militar Española, creada dos anys abans.

Durant l'alçament militar del 18 de juliol del 1936 juga un paper capdal a la ciutat de València, organitzant i armant les milícies a la ciutat i posant la Guàrdia Civil a les ordres de la República. Tres dies després, el 21 de juliol, i per ordre de l'alcalde de València, Josep Cano i Coloma, va ser l'encarregat de protegir la Catedral de València i la imatge de la Mare de Déu dels Desemparats, que anaven a ser cremades per un grup anarquista. Junt a un esquadró de 20 guàrdies civils i 3 bombers, sofocà algunes flames a l'edifici de la Basílica i acordonà el perímetre establint un cordó de seguretat. Per tal de salvaguardar el patrimoni, va traslladar la imatge de la Mare de Déu a l'Arxiu Històric Municipal.

El mateix juliol de 1936, i sent en eixe moment inspector general de les Milícies de Llevant, i segons assegurà ell mateix, rebé a un eivissenc de cognom Tur qui assegurava comptar amb homes que s'alçarien contra les autoritats feixistes de la illa en cas d'una intervenció militar republicana. Així comença a organitzar la creació d'una columna d'uns 300 homes formada per milicians anarquistes, guàrdies civils, guàrdies d'asalt i carabiners que el 7 d'agost partiren de València amb la voluntat de col·laborar amb les milícies catalanes comandades pel capità Alberto Bayo per tal de prendre l'illa de Mallorca i alliberar les illes Pitiüses.

Després de fracasar l'operació conjunta a Mallorca, la Columna Uribarry es dirigeix cap a les Pitiüses, prenent Formentera i formant part de la presa d'Eivissa. Les discussions entre Bayo i Uribarry van ser contínues durant tota l'expedició, com quedà de manifest quan les tropes valencianes prengueren el castell d'Eivissa i féren onejar la senyera valenciana, donada pel Partit Valencianista d'Esquerra i què, segons assegurà el mateix Uribarry, Bayo ordenà substituïr per la bandera de la República espanyola. El desacord finalitzà amb la tornada de la Columna Uribarry cap a València.

Sobre els fets d'Eivissa el mateix Uribarry va escriure un article a la revista de l'exili *Combat*, on l'agost del 1957 criticaria el tema de les banderes, donat que "cap força espanyola intervingué en la operació". I continúa queixant-se de que es parle d'una "victòria militar espanyola" i de que "aixina paguen els espanyols tot l'esforç que posaren els Països de Llengua Catalana per a guanyar la guerra, atribuïnt-se totes les victòries amb la soberbia que els és acostumada".

En tornar a la península i ja com a tinent coronel de l'Exèrcit organitzà l'anomenada Columna Fantasma i al front de la mateixa marxà de nou cap al front, aquesta vegada a la serra de Gredos. A principis de 1938 va ser nomenat cap del Servei d'Intel·ligència Militar, però aviat entrà en conflictes polítics amb el president Negrín, raó per la qual va renunciar al càrrec per tal de traslladar-se a França a l'abril del mateix any. Des d'allí es va traslladar a Cuba, on entraria en contacte amb republicans exiliats i amb catalanistes del Principat, part dels quals havien fundat el Casal Separatista de l'Havana.

Entre 1940 i 1945 va presentar el programa de ràdio «L'Hora valenciana» a les emissores O'Shea i a Radio Cadena Habana, i entre el 1945 i el 1948 presentà un altre programa a la darrera emisora anomenat «Hora radial dominical pro-democràcia espanyola». Un any després, el 1946, va fundar l'Associació d'Excombatents Antifeixistes Revolucionaris, així com el seu òrgan d'expressió, *Combat*, on signava la secció «Cuba al dia».

L'abril de 1948 pren part de la constitució de l'Ateneo Pi y Margall, sent triat secretari del mateix. Ja a finals de 1957 tornà a formar part de la maçoneria, ingresant a la Logia Pi y Margall, per a un any després, al maig, entrar a la Logia Unión Ibérica, on arribarà a ser mestre maçó, representant del Gran Oriente Español en el Exilio.

També fou president de l'Agrupación Socialista Española a Cuba.

Aquest mateix any va ser també promotor a la illa de Cuba d'una campanya per tal de recaptar fons per als damnificats de la riuada que havia assolat la ciutat de València.

El 1961 abandonà l'illa rumb a Mèxic a causa de la deriva totalitària del govern cubà establint-se a Veracruz, on moriria un any després en la pobresa.

Autoria: **RCP**

Obra Pròpia

Llibres

URIBARRY BARUTELL, Manuel, *Sin contestar... : Documental històrica*, València, Imprenta J. Puig, 1937.